

Muhulane

Nr 8 (345)

August 2018 (lõikuskuu)

Muhu leht

Suuremõisa 160

Jaanipäeva eel, täpsemalt 22. juunil tähistasime Suuremõisa küla asutamise 160. aastapäeva. Auväärses eas küla sai väärrika kingituse.

Ühise töö ja MTÜ Eesti Külaliikumise Kodukant EV100 taotlusvoorus Jaani Saadu Külaseltsile antud 1600 euroga tegime korda vana pritsukuuri, mis on osa meie külakeskusest.

Loe edasi lk 5.

Muhujooks tuleb uues kuues

18. augustil toimub 16. Muhujooks. Kui eelneval viieteistkümmel korral (esimene jooks toimus 1987. a) joosti traditsiooniliselt Kuivastust Nautse külla, siis seekord on kavas mitmeid uuendusi.

Esiteks on mõlema distantsi stardi- ja finišipaik ühes kohas: Liiva staadionil Muhu Spordihalli kõrval. Teiseks suuremaks muudatuseks on põhijooksu pikkus ja marsruut. Kui varem joosti 17,3 km mööda elava liiklusega Kuivastu – Kuressaare maanteed, siis seekord on põhijooksu pikkuseks 21,1 km (poolmaraton). Rada viib jooksjad Liivalt Muhu põhjarannikule, Nõmmkülla. 6,3 km pikkune rahvajooks toimub valdavalt Liiva-Piiri kergliiklusteede mööda. Teavet väiksemate muudatuste kohta leivad huvilised Muhu valla kodulehelt www.muhu.ee

Kohtumiseni Muhu jooksul!

SK Muhu

Vt plakatit lk 2.

ISSN 1736-289X

9 771736 289007

Mererahvas pidas uisu purjepidu

Väinamere Uisu projektijuhi Mihkel Jürissoni kõnest uisu purjepeo avamisel:

„Täna on see päev, mil võime öelda, et uisk on valmis saanud. See on meie Väinamere Uisu Ühingu kingitus Eesti Vabariigi sajandaks sünnipäeva aastaks. Kuid veelgi suurem kingitus on see Muhumaale, kus taastasime muistse merenduse sümboli. Nende hiiglaslike purjedega kanname edasi sõnumit mitmetel meredel, et muhulased on mererahvas ja sajandite pikkused traditsioonid on katkematud.” (Vt ka lk 3 “Noppeid”).

2 x Ahti Kaera

Karjamaa kümnevõistlus 2018

Karjamaa 10 võistlejate ühisplatt meres peale finišit. Loe lähemalt lk 3.

Pildi tegi Siiri Nool.

13. juunil sündis Marju Rannala ja Jan Soopi perre tütar **Hilda Johanna** Soop.

16. juunil sündis Tuuli Vunki ja Ahto Vaheri perre poeg **Tormi** Vaher.

13. juulil sündis Kai ja Tõnis Hinnosaare perre tütar **Iti** Hinnosaar.

Ulatame abikäe!

Kellel on soov ja võimalus abistada tules kannatada saanud kodu taastamisel Muhu valla Vanamõisa küla Jüri talu peret, saab seda teha, kandes toetussumma Silvi Jürjestaust kontole EE662200001100535979 Swedbank.

Teateid

Alates 30. juulist töötab Muhu valla ehitusspetsialistina Ahto Saar. Telefon 53430925, e-post: ehitus@muhi.ee Endine ehitusspetsialist Indrek Võeras jätkab valla ehitusprojektide juhina.

Muhu Vallavalitsus

SA Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK) avab siseriikliku keskkonnaprogrammi 2018. aasta II taotlusvooru 6. augustil 2018. Taotlusi saab esitada kuni 17. septembrini 2018.

Taotlusvoorst saab toetust taotleda kaheksas valdkonnas (atmosfääriõhu kaitse, kalandus, keskkonnateadlikkus, looduskaitse, merekeskkond, metsandus, ringmajandus ja veemajandus) kindlatele tegevustele. Täpsemalt leiab infot KIKi kodulehelt.

Muhu noortekeskuse juhiks sai Liia Ots, kinnitas 25. juuli Saarte Hääl. Saaremaalt pärit, kuid viimased 11 aastat Muhus elanud Liia Ots ütles, et Muhu noortekeskus on väga hea võimekusega ja tehnilise baasiga. Esimene tema korraldatud üritus on Muhu esimene noortefestival, mis toimub 12. augustil. Lähemalt festivali kohta leiab Muhu kodukalt www.muhi.ee

Vallavalitsuse istungitelt

30. mai

Kinnitati sotsiaalkomisjoni ettepanekud.

Väljastati vedajakaardid, mis annavad õiguse teostada reovee äravedu:

- vedaja kaart nr 3 Leisi valla kommunaalametile,
- vedaja kaart nr 2 Muhu Varahalduse OÜ-le,
- vedaja kaart nr 1 Roheline Vares OÜ-le.

Otsustati jagada Külasea k Ennu-pärdi: Ennupärdi ja Pärdeni (maatundusmaad - mtm).

Tunnistati edukaks avatud menetlusega riigihankel "Muhu endise hooldekodu hoone ümberehitamise 2. etapi tööp projekti koostamine ja ehitustööd" osalenud kaaspakkujad AS Kuressaare Ehitus ja OÜ BauEst.

26. juuni

Külaelanike seltsitegevusele ja küla-de arendamisele eraldati toetusi: L. Peegelile Shell Helix rally Estonia 2018 ja Lõuna-Eesti ralli 2018 osalemiseks, MTÜ Aad ja Teed EV juubeli-

aastale pühendatud I Paenase, Rinsi ja Päelda küla kokkutulekuks, K. Keerdile XV jaaniturniiri võrkpallis korraldamiseks Hellamaa Männikul, Jaani Saadu külaseltsile Suuremõisa küla 160 ja Laheküla 220 aastapäeva tähistamiseks, Kuivastu küla kokkutuleku korraldamiseks juunis 2018, Põhjarannikule Nõmmküla jaaniõhtu korraldamiseks, K. Simsole Karjamaa kümnevõistluse 2018 korraldamiseks.

4. juuli

Määrati sotsiaalhoolekandeli hüvitisi.

Kinnitati ürituse "Talutoidu laat" toimumine 24.8.2018 kl 17–20 Liiva turuplatsil.

Otsustati jagada:

- Nõmmküla Uueaia kü: Uueaia ja Kopli (elamumaad),
- Rinsi k Anne-Saadu kü: Anne-Saadu ja Pähkli-Saadu (mtm-d).

Otsustati korraldada riigihange "Küllustiku tootmine Koguva karjääris". Lihthanke läbiviimiseks ja

eduka pakkumuse selgitamiseks moodustati komisjon (R. Liitmäe, V. Tammik, P. Lang).

Lõpetati lihthanke "Kesselaiu elektrivarustuse 2. etapi ehitustööd" hankemenetlus ja otsustati korraldada uus hange.

Väljastati projekteerimistingimused Rootsivere k Põllu mü kuuri ehitamiseks.

Väljastati ehitusluba Kallaste k Vahra mü puurkaevu rajamiseks.

Kooskõlastati puurkaevu asukoht Laheküla Loigu mü.

11. juuli

Tunnistati lihthanke "Muhu lasteaia rühmaploki ümberehitamine telgede A ja G ning telgede 8 ja 10 vahel" edukaks pakkujaks madalaima hinna alusel AS Kuressaare Ehitus.

Väljastati ehitusluba:

- Liiva k Kiriku mü puurkaevu rajamiseks,
- Kallaste k Pangaaru mü elamu püstitamiseks.

Eestis toimub leibkonna ja elukoha andmete võrdlusuuring

Sattusid statistikaameti uurin-gusse? Osale kindlasti!

Statistikaamet saatis kevadel enam kui 10 000 Eesti inimesele teate, et nad on sattunud „Leibkonna ja elukoha andmete võrdlusuuringusse“. Hoolimata uuringu pikast nimetusest on küsimustik üsna lühike ja lihtne ning selle täitmine ei võta aega rohkem kui viis minutit.

Statistikaamet viib maist oktoobrini läbi leibkonna ja elukoha andmete võrdlusuuringut, millega testitakse registripõhise rahva ja eluruumide loenduse metoodika kvaliteeti. Uuringu käigus küsitatakse ligi 30 000 inimest.

2021. aastal plaanib statistikaamet rahva ja eluruumide loenduse korraldada registriandmete põhjal, mis tähendab, et inimeste käest andmeid ei küsita, vaid need pannakse kokku erinevate registrite abil.

Registrite andmetele tugineva loenduse tegemisel on suurim probleem registreeritud ja tegeliku elukoha erinevus, mille mõju tuleb eriti selgelt esile, kui hakata registre andmete põhjal määrata leib- ja perekondi. Probleemi lahendamiseks on statistikaamet loonud püsielanike määramise reeglid, mille abil hinnatakse, kas isik elab uuringuperioodil Eestis või on välismaale läinud. Statistiku-tele pole praegu selge, kui õiged on registrites sisalduvad andmed. Selle selgitamiseks tehaksegi uuring, mille juures arvestatakse, et inimesed annavad ankeedile vastates täpseid ja õigeid andmeid.

Andmete analüüsimise tulemusena saavad statistikaameti inimesed teada, kas registritest saadud andmeid võib loendusel kasutada või tuleb neid täiendavalt kontrollida ja täpsustada.

Kulutades mõned minutid „Leibkonna ja elukoha andmete võrdlusuuringu“ küsimustiku täitmisele, hoitakse kokku paljude inimeste ajakulu, kui Eestis õnnestub 2021. aasta loendus teostada registri-

põhiselt, s.o ilma inimestelt nende andmeid küsimata.

Uuringu tulemused avaldab statistikaamet 2018. aasta lõpus.

Ene-Margit Tiit, Statistikaamet rahvastikustatistika ekspert

LAUPÄEVAL, 18. AUGUSTIL 2018

XVI MUHU JOOKS

KÕIGI OSALEJATE VAHEL LOOSTAKSE VALJA JALGRATAS!

PÕHIJOOKS
21,1km (poolmaraton), start kell 11.00
Start ja finiš Liiva staadionil
Registreerimine kell 9.00-10.30 Muhu Spordihallis
Osavõtmaks eelregistreerimisel 5€, jooksupäeval 10€.
(noored kuni 18.a k.a. TASUTA)

RAHVAJOOKS
6,3km, start kell 11.10
Start ja finiš Liiva staadionil
Registreerimine kell 9.00-10.30 Muhu Spordihallis
Osavõtmaks eelregistreerimisel 3 €, jooksupäeval 5 €.
(noored kuni 18.a k.a. TASUTA)
Rahvajooksule oodatud ka kepikõndijad ja matkajad osavõtt TASUTA

LASTEJOOKS
200 m, start kell 13.15 Liiva staadionil
registreerimine kell 9-11 Muhu spordihallis
Osavõtt - TASUTA

ELIREGISTREERIMINE
1.-17. august
Liiva turismilinfopunktis ja muhi valla kodulehelt:
www.muhi.ee

Info ja juhend: www.muhi.ee

Karjamaa kümnevõistlus 2018

Teine karjamaa kümnevõistlus toimus 21. juulil Pallasmaa külas Tüi talus. Karjamaa kümnevõistlus on eksperimentaalne, mõnusalalt ekstreemne ja maalähedane tõlgendus traditsioonilisest kergejõustiku kümnevõistlusest. Kümme pisut veidrat ala, mille kogusummale võisteldi, olid järgmised: 60 m puupakkudel jook, paigalt kaugushüpe, kiviaiakivi heide, karjapoiss, 300 m karjamaastikujoos, 60 m kadakatõkkejoos, saarepuuseibi heide, kaikhüpe, malakavise ja 1000 m jook merre.

Sõbralikust katsumusest võttis osa 37 võistlejat, nende hulgas 9 naist! Meeste seas võttis suurepärase võidu meie oma *päris* kümnevõistleja Rauno Liitmäe Viirakülalt 9468 punktiga. Talle pakkus kõva konkurentsi suvemuhulane Lahekülalt, Ranno Koorep 9058 punktiga. Kolmanda koha õnnestus endale haarata Koit Simso Pallasmaalt 8439 punktiga. Naiste hulgas võttis suure ülekaaluga esimese koha Linda Kivistik Muratsist 7255 punktiga, teiseks tuli Mari-Helen Saarna Paenaselt 4941 punktiga ning kolmandaks Katrin Kahu Viljandimaalt Intsu külast 4141 punktiga.

Ilusa ilma ja suurepärase inimestega koos õnnestus maha pidada väga meeleolukas päev. Suur-suur tänu kõikidele osalejatele, kaasaelajatele, muidugi ka abistajatele ja toetajatele! Ilma teieta poleks mõtet sellist üritust ju korraldada.

Kohtume juba aasta pärast, kui toimub juba kolmas karjamaa kümnevõistlust, loodetavasti veel uhkemalt.

Koit Simso

Kaikhüppe parimad ületasid kõrguse 2.80.

Siiri Nool

Noppeid

Muhu uisu purjede alla saamisest pajas 6. juuli Meie Maa. Uisulaev Moonland sai umbes kolme aasta eest kätte Ahvenamaa purjemeister Jouni Lahdenperä õmmeldud purjed.

Nüüdseks on uisu mast ja pükspriit paika pandud, vandid vilisevad tuules ja viimasena kinnitati taglase külge purjed. Muhumaa merendussümbol on taastatud. Moonlandi seisva taglase tegi Kaarel Tüür, purjede paikasättimisel oli abiaks Muhu juurtega purjemeister Rauno Kivilo. Mast on 14 meetrit kõrge ja purjestuse kogupindala on kokku 148 ruutmeetrit.

Uisk tõmbas Viire madalikult lahti suure sakslaste jahi, kirjutasi 28. juuli maakonnalehed. Mässamist jätkus mitmeks tunniks.

Muhu rahvaarv on stabiilselt tõusuteel, kirjutas 14. juuli Saarte Hääl. Muhu saare positiivne iive tuleneb rändest. Juunikuu lõpus oli Muhus elanikke 1975. Samas loomulik iive on miinuses: esimesel poolaastal sündis 8 ja suri 14 inimest.

Heinakuu ja lõikuskuu Muhu Muuseumis

Ilusad ja kuumad ilmad on muuseumisse toonud palju turiste. Ilmast saame erinevate turistidega vestelda pea igapäevaselt ja seletada, et selline suvi ei ole meil just tavaline.

5. juulil toimus Koguvas väike päevane kontsert. Esinesid Kambja laulukoor „Läte“, Põlva segakoor „Kevadised Hetked“ ja „Sabrina ja Saarten tyttäret“ Soomest.

8. juulil külastasid Muhu saart ja ka Muhu Muuseumi aukonsulid erinevatest riikidest. Külalistele väga meeldis meie saar ja muuseum.

13. juulil sai vaadata Tornimäe näiteseeltsi etendust „Tühjad näpud“, huvilisi oli rohkelt ja etendus väga hea.

15. juulil avasime Kunstitalis selle hooaja teise ja ühtlasi ka viimase näituse „Muhu kunstis“. Näitusel saab vaadata erinevate kunstnike töid Muhu inimestest, hoonetest, loodusest jm. Üle poolte töödest kuuluvad Tõnis Kippereri erakogusse. Näitust saab Kunstitalis vaadata kuni 15. septembrini 2018 iga päev kella 10–18ni.

28. juulil osalesid Eda Maripuu ja Meelis Mereäär Paenase, Rinsi ja Päelda külade kokkutulekul, kus Eda Maripuu tegi ettekande külade

Meelis Mereäär, Tõnis Kipper, Kirsten Lillepuu, Rutt Veskimeister ja Olavi Pesti näituse „Muhu kunstis“ avamisel. Nemad esindasid kogusid, mille kunstiteosed olid näitusel.

Eda Maripuu

ajaloost ja Meelis Mereäär mängis oma uhiuuel karmoskal vahepalasid.

11. augustil on Muhus pärandipäev. Muhu Muuseumis viib Meelis Mereäär läbi puutöö õpituba. Teemaks peremärkide tegemine. Toimub see Tooma talu õuel kella 11–14, kell 13–16 on

muuseumil külas Kadri Tali ja toimub villa õpituba, saab kedrata ja kõik küsimused villa kohta on teretulnud.

12. august oleme Mai Meristega Liival käistööseltsi ruumis (endises Koek ja Moes kohviku ruum), kus peame algusega kell 12 väikese loengu Muhu tanude teemal.

Käsitööseltsi ruumis on näitus uutest Muhu naise tanudest, meie võtame muuseumist kaasa nii naise kui ka pruudi tanusid. Tanupäeva lõpetame orienteeruvalt kell 14.

Kuu lõpus on plaanis teha veel üks üritus – selle kohta, kus täpselt ja kuidas, anname teavet juba õige pea.

Muhu Muuseumis praegu vaadatavaid näitused: Väljal I korruse fuajees on näitus „Muhu muster Nii ja Naa“, Väljal II korruse fuajees näitus „Senta Room 75“, II korrusel püsinäitus „Muhu tekstiil“, Toomal: Madise kambris on stendid Muhu looduse ja ajaloo kohta ning uus Muhu kaart, all keldris näitus „Meremeeste kirjad“, rehalses Ivo Kõvamehe näitus „Ennenuti“. Kunstitalis näitus „Muhu kunstis“.

Muhu Muuseum on avatud E-P kella 9–18. Kunstital on avatud E-P kella 10–18.

15. septembrini 2018 saab Kuivastu kohvikus vaadata Muhu Muuseumi fotonäitust sõjalaevast „Slava“. Näitust saab näha kohviku lahtioleku aegadel.

Tervitustega,

Siret muuseumist

Kaks ilusat päeva mandril ja Hiiumaal

Kenaks traditsiooniks kujunenud tavana korraldas Hellamaa küla-keskus ka tänavu 12. ja 13. juulil huvilistele ekskursiooni Eestimaa kaunitesse paikadesse. Seekord käisime Pärnu-, Lääne- ja Hiiumaal.

Esimese peatuse tegime Hanila koduloomuuseumis. Vaatasime vanu töö- ja tarberistu, kuid suure tähelepanu osaliseks said Läänemaa naiste kaunid käsitööd: tikandid, heegeldised, kudumid, vaibad. Meie käsitöölemesed naised lubasid sinna veel sel suvel uuesti tagasi tulla.

Edasi läksime sealt mitte kaugel asuvasse Hõbesalu külla OÜ Ökomuld tegemist uuendama. Omanik tutvustas pikalt, et nad toodavad vanas karjalaudas veise sõnniku, põhu ja nn vihmausside baasil loodussõbralikku ökomulda. Tootmistsükkel on üsna pikk. Tegelikult ei ole mulla väärindajad talvised vihmaussid, vaid imetillukesed ussikesed. Sealt ostisime kaasa 1,5 l pudelitesse villitud vedelväetise kontsentrati, mis pida- vat nii lilled kui köögiviljad kenasti kasvama ja rohkem saaki andma panema.

Edasi viis tee meid endisse Tõstamaa valda, mis praeguse haldusreformi totruste tõttu kuulub Pärnu linna alla. Tõstamaa mõisas oli meil giidiekursioon. Mõis tekkis sinna 1553. a. praegune hoone ehitati 1804. a. Seda on mõisaomanikud hiljem ümber ehitanud. Hoone on järeklklassistlikus stiilis kaunis ehitus. Fassaadi ehiwad ioonia kapi- teelidega pilastrid ning siseruumides

leidub omapäraseid arhitektuuride- taile: uhke paraadtrepp, mantelkorst- naalune ruum, rohked seina- ja laemaalingud. Kompleksis on olnud 24 hoonet.

Viimaseid kolme mõisahärrat Holsteine kutsus rahvasuu lolliks, hulluks ja targaks paruniks. Tark parun Alexander Stael von Holstein kinkis hääberi 1921. a koolile, mis tegutseb seal tänaseni Tõstamaa keskkoolina, kus õpib kahjuks ainult 141 õpilast. Tänu mõisakoolide projektile on hoone väga ilusaks tehtud ja tundub, et õpilased oskavad ilusaid ruume hoida.

Koolimaja ees püüdis pilku suur õites roosipeenar ja maja ümber laiub suur uhke mõisapark.

Järgmine sihtpunkt oli lähedalasuv Tõhela, kus Tõhela külaseltsi esi- naine tutvustas meile oma tegemisi. Majas on jõusaal, saun, saal, kus korraldatakse üritusi, tähistatakse tähtpäevi. Tema jutust kostis väike mure edaspidise tuleviku suhtes, kuivõrd Pärnu linn suudab ääremaade vajadusi arvestada. Seal ootas meid ees ka üllatus. Külaseltsil on oma buss: 1958. a Tartus ehitatud T-6-1, mis on renoveeritud ja sõidukorras. Nii sõidutatigi meid Tõhela kandi kauneid külasid pidi. Nostalgalaks missugune! Mootor müris ja kolises nagu lennuk ja bensiinilõhn ja tolm olid paratamatud kaaslased. Sellised bussid sõitsid 60. aastatel maaliinidel. Lõpuks viis külaseltsi esinaine mees meid selle bussiga kauni madala metsavahelise Tõhela järve äärde.

Aarne Jõgi

Seal saime vees sulistada ja soovijad nautisid järvel lõbusõitu mootor- paadiga. Oli ilus loodushetk kõigile, sest ilm oli fantastiline.

Järve äärest jätkus meie teekond juba Muhu bussiga Haapsallu. Sõitsime risti-rästi läbi kauni linna ja peatu- sime rannapromenaadi juures, mis on 2010. aastast imekauniks muudetud. Jalutasime seal ja nautisime kaunist merevaadet, vahepeal puhkasime jal- gu nimelistel pinkidel, ka Tšai- kovski pingil, liikusime edasi Kuur- saali poole, vaatasime päikesekella. Õhtu hakkas lähenema ja suundu- sime Rohuküla sadamasse, kust praam viis meid Hiiumaale.

Ees ootas ööbimiskoht Hausma hostelis. Kuigi kompleks oli suur, olime seal ainsad külalastajad. Õhtul istusime koos pidulikult kaetud laua ümber ja meie sõbralikul perel jätkus naeru, nalja ja jututeemasid varaste öötundideni.

Hommikul jätkasime Hiiumaa avastamist. Alustasime Kärkla kesk- linnaga. Linn oli isegi ilusal suvisel keskhomeimikul pea niimühi, turg kaasa arvatud. Igatahes meil Liiva „linnas“ liigub suvel rohkem inimesi.

Järgmise peatuse tegime Ristimäel, kuhu ka omatehtud okstest ristid panime. Lahke suveniirimüüja härra rääkis, et pulmarongide kokkupõrke lugu võis olla ka legend, aga tõsem ristide panemise komme tekkis hoopis sellest, et Katariina II käsul küi- ditati sealt 1781. a umbes 1000 Hiiumaal elanud hiiruotslast Lõuna- Ukraina aladele. Nende lahkumise puhul toimus Ristimäel lahkumise- jumalateenistus ja lahkujad panid oma kurbuse väljenduseks sinna ristid. 1991. a paigaldasid nende järeltulijad rände 210. aastapäeval kivist mäle- tusristi.

Edasi viis meie tee Tahkuna pool- saarele Estonia huku mälestusmärgi juurde. Minu arvates on see mälestus- märk üks ilusamaid ja tabavamaid Eestis üldse seal lagedal kõledal inimtühjal rannal.

Meie vähese meespere rõõmuks põikasime Tahkuna Militaarmuuseumi, kus väravaputkas istus vene vormi riidetud vene sõdurist amet- niku mulaaž. Muuseumis oli sõjatehnikat vaatamiseks piisavalt.

Edasi võtsime suuna Kõpu tuletorni juurde, sest seal on turvalisem ronida

kui Tahkunas. Kes ronida ei soovinud, veetis mõnusalt aega välikohvikus.

Käisime ka Reigi külas Jaan Al- liksoo koduõues Eiffeli torni 1/10 suuruskoopiat vaatamas. Väravas tervitas meid ülisõbralik suur pika- karvaline koer, kel rippus kaelas piletikontrolli silt. Peale torni on seal õues palju erinevaid vitstest punutud mööblit, kosmoserakett, erinevaid puidust muinasjutumaju. Vaatamist kui palju. Põnevaks tegi aga sealne kastidest kõrge labürint, mis tuleb läbida pimedas. Sissepääs on keskelt, kuid mõlemas väljapääsu otsas on väljas sildid, ühes: oled geenius ja teises: oled idioot. Olene- valt sellest, kummast otsast sa pime- das käikaudu kombates lõpuks välja jõuad, siis see sa oled. Meie hulgas oli mõlemaid.

Külastasime ka Vanajõe ürgorgu, kus jõgi on ennast liivaluudete vahel kuni 10 meetri sügavusele uuristanud. Seal liikusime RMK lähemat matka- rada pidi. Kohalejõudmisega juhtus väike närvikõditav apsakas. Keera- sime bussiga peateelt liiga vara ära, sõitsime metsavahelist kitsast teed pidi hulk maad, jõudsim küll Vana- jõeni, aga mitte sinna õigesse kohta. Seal oli nii kitsas, et ainult tänu bussi- juht Aarne oskustele ja äärmisele rahulikusele suutis ta kohapeal ukredades bussi õnnelikult ringi pöörata.

Edasi viis meie tee Orjaku sada- masse, kust kunagi praam Saare- maale sõitis. Seal on väga ilus ja korras jahisadam. Nüüd suundusime Kassaris, kus imetlesime uhket Leigeri kuju ja nautisime kauneid loodusvaateid.

Aeg hakkas aga õhtu poole vis- kuma ja midagi polnud parata. Pidime suunduma Sõru poole. Ükski ilus reis ei kesta kahjuks igavesti. Ees ootas meresõit Triigile ja sealt juba kodune Muhu.

Reisi kokkuvõtteks kasutan Tiina tabavat väljendit: oli tohutult mõnus rahulik kulgemine, mis rikastas meie silmaringi, andis meeldivaid elamusi ja saime ju igapäevavariitini eemal olla.

Igatahes energialaks missugune! Suur tänu ka suure vaeva nägijatele Tiinale ja Aarnele!

Anne Leesla

Augustis avaneb kogukondliku turvalisuse toetusvoor

Programmi “Turvalisemad kogu- konnad” maakondlike toetusvoorude eesmärk on aidata kaasa turvalise elukeskkonna loomisele, kus igahä teadliku panuse ja kogukondliku koostegutsemise kaudu on tagatud laiemalt ohtude ennetamine, elanik- konna kaitse ning nutikas ja tule- muslik reageerimine õnnetustele, korraldumistele ja kuritegudele.

Toetatatakse taotlusi, mis edendavad kohaliku ja piirkondlikku algatust turvalise elukeskkonna loomisel, suurendavad turvalisuse loomisse panustavate ühenduste vahelist koostööd (sh edendavad võrgustiku- põhist koostööd) ning aitavad kaasa vabavahenduste võimekuse tõstmisele.

Taotlejaks võivad olla Eesti Vaba- riigis registreeritud mittetulundus- ühingud ja sihtasutused, kelle liikmeks ei ole või kelle asutajaks ei ole riik või kohalik omavalitsus, ning vaba- tahtlikku päästekomandot pidavad kohalikud omavalitsused. Vabataht- likku päästekomandot pidavad koha- likud omavalitsused saavad olla taotlejaks üksnes vabatahtliku pääste- komandoga seotud taotluste puhul.

Taotleja peab projektis nimetatud eesmärgi täitmiseks kaasama parte- rina kogukonda, teisi ühendusi ja/või asutusi ja näitama kogukondliku turvalisust häiriva probleemi ole- masolu pakilisust ja kogukonna vajadust ning tahet selle probleemi

ühiseks lahendamiseks. Partneri(te) roll tuleb kirjeldada taotluses ja sellele tuleb lisada partneri(te) kinnituskiri.

Toetussumma piirmäär on üldtin- gimuste alusel 3500 eurot. Juhul, kui projekti eelarves nähakse ette soe- tuste või investeeringute tegemine suuremas summas kui 100 eurot, on nõutav taotleja rahaline omafinant- seering vähemalt 10 % ulatuses in- vesteeringute ja soetuste maksumu- sest.

Taotlusvoor on avatud 13. augustist 2018, taotluse esitamise tähtaeg on **13. september 2018 hiljemalt kell 16.30.**

Taotlus koos nõutud lisadega tuleb esitada toetusvoorule läbiviijale elektrooniliselt

riina.allik@saaremaavald.ee taotleja esindusõigusliku isiku poolt digitaalselt allkirjastatult või paberil ühes eksemplaris taotleja esindusõi- gusliku isiku poolt omakäeliselt allkirjastatult.

Taotlusvoorule abikõlblikkuse pe- rioid on 13. august 2018 – 1. oktoob- er 2019.

Täpsemat teavet (taotlemise tingi- mused ja taotlusvorm) saab Saaremaa valla kodulehelt www.saaremaavald.ee, Muhu valla kodulehelt www.muhu.ee ja Ruhnu valla kodulehelt www.ruhnu.ee

Lisainfo tel 45 25024, e-mail: riina.allik@saaremaavald.ee

Olümpiaadid, võistlused, konkursid 2017./2018. õppeaastal

Õpioskuste olümpiaad 18.10.2017

Romet Noor, Andrus Jõelet, Mihkel Auväärt, Teele Tarvis, Lauri Pehlak - 5. koht.

Geograafiaolümpiaad 10.12.2017

7. klass - Kendro Veskimeister 9. k.

8. klass - Annabel Rebane 4. k.

9. klass - Kadri-Liis Kolk 15. k.

Füüsika olümpiaad 20.1.2018

9. klass - Kadri-Liis Kolk 6. koht, Johanna Keerd 7. koht.

Emakeele olümpiaad 26.1.2018

7. klass - Marcus Oidekivi 10. koht, Simon Rohltan 16.-19. k.

8. klass - **Annabel Rebane 1. koht**, Helerin Soop 11. koht

9. klass - **Kaia Ligi 2.-3.koht**, Kadri-Liis Kolk 5. koht, Miko Pärn 19. koht

Nuputa maakondlik voor 1.2.2018

5.-6. klassi võistkond - **Katarina Tikka, Mikk Maltis, Andrus Jõelet, Mauri Moon 2. k.;**

Iris Sepping, Karl Aleksander Õispuu, Lauri Pehlak, Teele Tarvis 8.-9.k.

Matemaatika olümpiaad (7.-9. kl) 7.2.2018

8. klass - Annabel Rebane 7.-10. k., Kristiina Maria Huum 12. k.

9. klass - Kadri-Liis Kolk 5.-6. k.

Inglise keele võistlus

Spelling Bee 10.2.2018

6. klass - Teele Tarvis 5.-6. k.

Bioloogia olümpiaad 3.2.2018

6. klass - Lauri Pehlak 7.-8. k., Henry Härm 7.-8. k.

8. klass - Annabel Rebane 7. k.

9. klass - **Kaia Ligi 3. k.;** Johanna Keerd 10.-11. k.

Ajaloolümpiaad 10.2.2018

6. klass - **Henry Härm 1. k.,** Joonatan Jürisson 7. k., Lauri Pehlak 18. k.

7. klass - Kendro Veskimeister 14. k.

9. klass - Johanna Keerd 14. k.

Matemaatika olümpiaad (4.-6. kl) 9.3.2018

4. klass - Ruudi Moon 4. k.

6. klass - **Teele Tarvis 3.-4. k.,** Lauri Pehlak 3.-4. k.

Inglise keele olümpiaad (8.-9. kl) 10.3.2018

8. klass - Allan Luup 10.-12. koht

9. klass - Andrus Peegel 5.-7. koht

Saaremaa koolidevaheline võistlusmäng KOOLIVIKKER 2017

Muhu PK võistkond (Iris Sepping, Henry Härm, Nora Paist, Mikk Järvi, Simone Kikerist, Kendro Veskimeister, Annabel Rebane, Kadri-Liis Kolk) saavutas 2. koha.

Saare maakonna malemeistrivõistlused nov. 2017

Sonja Sepping 3. k.

Roosi Pehlak 1. k.

Iris Sepping 2. k.

Saare maakonna kabeesivõistlused 10.2.2018

Kai Kommel - 1. k.

Roosi Pehlak 5.-7.k.

Saare maakonna malemeistrivõistlused apr. 2018

Kai Kommel 3. k.

Roosi Pehlak 1. k.

Saare maakonna **koolinoorte mälumängu** eelvoorus osales Muhu Põhikoolist edukalt kaks võist-konda: 6. klassi võistkond (Henry Härm, Andrus Jõelet, Lauri Pehlak, Teele Tarvis) ja 9. klassi võistkond (Kadri-Liis Kolk, Johanna Keerd, Kaia Ligi)

Vabariiklikud olümpiaadid, võistlused:

Emakeele olümpiaad 16.3. 2018 - Annabel Rebane (14.-15. koht)

Nuputa 5.5. 2018 - Katarina Tikka, Mikk Maltis, Andrus Jõelet, Mauri Moon 20.-24. k. (osalejaid 35)

Känguru 15.3.2018 - osales 394 kooli 24670 õpilasega:

Muhu PK parimad klasside kaupa (osales 32 õpilast) -

1. klass - Joosp Luht 4267. k.

2. klass - Uku Hinnosaar 214. k.

3. klass - Anni Nurmberg 3954. k.

5. klass - Anni Šuprudko 2002. k.

6. klass - Teele Tarvis 374. k.

8. klass - Annabel Rebane 305. k.

9. klass - Kadri-Liis Kolk 337. k.

XV vabariiklik koolinoorte mälumäng Muhu PK võistkond

(Henry Härm, Andrus Jõelet, Lauri Pehlak, Teele Tarvis) saavutas noorimana 13. koha.

Koostas Ulvi Kipper

Randa sõites palun ära tolmuta!

Tänavu on meie mererannad pikalt kestnud ilusa ilmaga suvitajatest ja matkajatest pungil. Kohalik rannarahvas püüab selle liikluskeerise sees oma igapäevast argielu edasi elada, ent kipub harjumatu mürast väsima, kuna pole linna-käraga maal harjunud. Ikka leidub tümpsutavaid autosid ja räpatajaid jalgrattureid. Vahel tekib tahtmine vastata klassikalise muusikaga, et kui tõesti loomulikud loodushääled kellelegi nii võõraks jäänud on...

Pane siis veel tähele:

- Kui tuled autoga, aeglusta külavahel tingimata tempot. (Sinu üleskeeratud tolm matab ka teeservadel paiknevaid aedu!) Kiirus tühjab ka meeled, kuid sul on vaja ju erksalt uusi vaatenurki looduses märgata.

- Austa teisi liikujaid ja ole tähelepanelik. Pargi auto nii, et teistel oleks vajadusel võimalik mööduda, samas ära kipu autoga mereni: võta jalad alla.

- Jalakäijad on kahtlemata rohkem teretunud! Jalgsi käimine soodustab mõtlemist ja toob illusoorsest maailmast välja. Naudi lõhnu (eriti pärast vihma-kest!), helisid, valgusemänge. Vaikselt kõndides võid kohata koguni metsloomi ja -linde.

- Jalgratturi näitab oma sõiduriista valikuga lugupidavat suhtumist ümbruses.

- Keskmend teisele lainele, kohandu loodusega, võta ka klapid kõrvust ja kuula loomulikkust vaikust.

- Meil on kombeks öelda vastutulijale: "Tere!" Tervist me ju üksteisele soovimegi. Mis sest, et me kõik üksteist ei tunne.

- Võta aega, siis puhkad päriselt. Austa teiste privaatsust ja endast erinevat tempot, sa oled külas.

- Korista enda järele alati. Kui prügikasti pole või on see täis, võta prügi endaga kaasa. Isegi kui enne sind on keegi midagi kuhugi maha jättnud, palun korja see üles.

- Ära murra elavaid oksa. Kuival ajal ja/või tugeva mere-tuulega jäta lõke süütamata. Muul ajal otsi vajalikku lõkkesmaterjali arukalt (kuivanud oksad, juured, ajupuu) või võta kodust kaasa. Jälgi lõkketegevise ohutust, nagu teeksid seda oma koduõues. Kustuta lõke enne lahkumist.

Need on üksnes põgusad soovitusel, et pärast sind oleks ka teistel rannas võimalik puhkust nautida. Hoidkem loodust, iseendid ja üksteist!

Suuremõisa 160

Algus lk 1.

Neli aastat tagasi ehitasime sinna külakoja, üle-eelmisel suvel laste mänguväljaku. Nüüd siis sai uue elu vana pritsikuur, millel taastasime ka uhke torni (kus vanasti kuivatati voolikuid). Rõõmsates värvides uks ja aken, uhke torn muhu männaga, Suuremõisa ja Laheküla plaan - kõik see annab hoonetele omapärase välisilme, nii et aegajalt on näha uudistajaid kaemas ja pildistamas.

Tasub ka sisse kiigata. Seal on üleval küla vanade piltide näitus, milleks iga pere otsis oma albumitest-karpidest midagi vaatamisväärset. Ja on raamaturiigul - võta ja loe, vii ja too või vaheta. Kehvade ilmade saabudes saavad koolijärgsed seal bussi oodata.

On ju kena kingitus? Kohe nii kena, et EV 100 raames anti meile uhke roostevabast rauast silt, kus peal seisab, et Suuremõisa küla on

22. juunist 2018 ka Eesti Vabariigi. Kui ei usu, tulge vaadake, see kõigile pritsikuuri seinal näha.

Aitäh kõigile, kes käed külge

panid või muul moel toeks olid!

Tänu Muhu Vallavalitsusele meele pidamast!

Jaak Suuremõisa Saarelt

Rahvaluulearhiivi nutivõistlus

Püüa vanaema lugu purki!

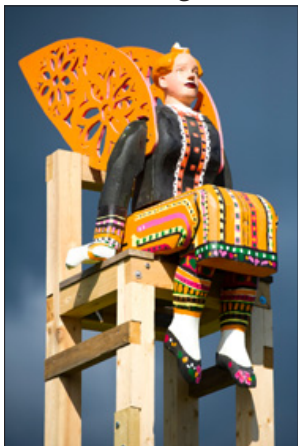
Eesti Kirjandusmuuseumi rahvaluulearhiiv ja Euroopa kultuuripärandi aasta 2018 kutsub noori ja vanu tegema nutikat põlvkondadevahelist koostööd, et salvestada igalt Eesti vanaemalt üks tema jaoks oluline lugu või laul. Laste ja noorte ülesandeks on leida salvestusseade (näiteks telefon) ja koostöövalmis vanaema - vanaisa ning meie veebilehe *kratt.folklore.ee/vanaema* juhendamisel koguda temalt heli- või videolugu. Vanaemade roll on lihtne ja igapäevane – jagada oma elukogemust noortega!

Osalema on oodatud koolinoored ja tudengid, aga ka teised, kes vanema põlvkonna sõnumi tulevikku talletamist vajalikuks peavad. Parimaid kogujaid eri vanuseastmetes premeeritakse auhindadega.

Kogumisvõistlus kuulub Euroopa kultuuripärandiaasta 2018 sündmuste sekka Eestis. Euroopa kultuuripärandiaasta mõte on innustada inimesi väärtustama nii vaimset, digitaalset kui ka ainelist pärandit.

Eesti Kirjandusmuuseumi
Eesti Rahvaluule Arhiiv
Euroopa kultuuripärandi
aasta 2018

Kaks Inglise

Esimene Ingel lendas Kuivastus maanteeäärse posti otsa augustis 2017, autoriteks Mari ja Urmas Viik, inspiratsiooniks Urmase varasemad inglinstallatsioonid, aga konkreetseks alustekstiks raamat "Muhu Inglise", mis ilmus augustis 2016. Teine ingel leidis sel suvel koha Liival, ikka maantee ligilad.

Kalmer Saar

Paenase, Rinsi ja Päelda külade kokkutulek

*Õnnesaju kuldse vihmas
ei ava vihmavarju ma,
vaid lasen mälestuste tulval
ennast tabada...*

*Tagasi kui põrkub piisk -
paitust tunned hinges.
Minu tänusõnad nii
teevad malbeid ringe.*

Tänu kõigile esimesel Paenase, Rinsi ja Päelda külade kokkutulekul osalejatele, ürituse korraldamisele kaasaaitajatele ja toetajatele.

Erilised tänud Jutale, Edale, Annikale, Riinale, Meelisele, Argole, Hannesele, Raivole. Aitäh toetuse eest Martinile Muhu Leivast ja Ivole S-Lingist.

Külavanem Ave

Giidiga külaringskäik.

Muhumaast 1959

"Vähe aega enne meid lahkub Virtsu sadamast sale, valge reisijatalev "Meremees". [...] "Sõprus" vabastab otsad ja eemaldub kajakate kisa saatel kai äärest. Pool tundi sõitu ja olemegi Kuivastus."

Kirjutise autor M. Ait nimetas, et saarel oli üheksa majanduslikult kõrgel järjel olevat põllumajanduslikku ja kalurikolhoosi. Muhus oli kaheksa kooli (neist kaks kaheksaklassilist), kolm rahvamaja, kultuurimaja, kolhoosiklubid, kinod, tervishoiuasutused jne.

Juttu tehti muhulastest, nagu Akeliina Tuim, tema tütar Aino; Mairi Paist ja tema õde Taivi; Aili Kumpas ja Uno Rääm (üliõpilased). Muhu haigla juhataja oli Vaike Roosleht, kalur Vassili Korv "Põhjaranniku" kolhoosist. Meinhard Alt oli "Kalevi" kolhoosi saekaatri motorist Liival. Kõikjal käis kõva ehitamine.

Ajalehest *Kodumaa* nr 31, 1959, lk 3.

Soovitusi äikesekahjude ennetamiseks

- Voolu välja lülitamisest ei pruugi piisata. Kõige kindlam viis elektroonikaseadmete kaitsmiseks on need seinakontaktist eemaldada.

- Parim kaitse on autos või majas varjumine. Inimese jaoks on ohtlikud lagedad alad, üksikute puude alla varjumine ja vees viibimine. Kõige ohtlikum on vees viibida, sest inimene moodustab suure lageda ala peale kõrgema punkti. Samuti levib veekogu tabanud välgulööb pikalt mööda veepinda.

- Äikese ajal teeb kahju ka pagi ja rahe.

- Maha kukkunud elektriliinid on eluohtlikud. Kui olete sattunud maha kukkunud juhtme lähedusse, tuleb ohtlikust tsoonist väljuda võimalikult lühikeste sammudega ning jalgu lohistades.

Elektrivõrgu rikete korral helista 1343, õnnetuse korral 112.

Annetused Tõnise talust

Koguva külas Tõnise talu soetanud soomlane Risto Kurki-Suonio loovutas Muhu muuseumile mitu väärtuslikku eksponaati, kirjutas 19. juuli Saarte Häälel.

Erilist heameelt tõi muuseumile antud miniatuurne harmoonium, mille tegi oma kätega Tõnise talust pärit koolmeister Jaan Schmuul, kes valmistas harmooniumi ilmselt 19. sajandi viimases veerandis ja kasutas seda lastele kirikulaulu õpetamiseks. Väga põnevaks hindas Eda Maripuu Tõnise talu perepoegade 1950. aastate lõpus Kanadast koju saatetud kirju, mis kirjeldustega Kanada elust pakkusid suurt kontrasti kolhoosikorrale allutatud Muhumaale.

Head teha on hea!

Hooldekeskuse praeguste ja tulevaste vanakeste nimel tahan tänada häid inimesi, kelle mõte ja soov oli seekordne Teelõpukohviku tulu annetada meie lehtla valmimise tarbeks. Ei hakka kedagi nimeliselt välja tooma, sest nimesid on palju ja panused – no kuidas ja millega sa heategu mõõdad? Rahaga?

Pigem on tähtis ikkagi see, et otsustatakse teha midagi koos. Lepitakse kokku, kus teeme ja kuidas teeme. Ja kui sa selle idee edasi annad ja kaasa kutsud tegema, osalema, andma, siis on ka tulijaid. Ja oi kui palju oli seekord tulijaid, tulijaid igas mõttes. Siiras rõõm! Ütlengi siinkohal lihtsalt aitäh ja luban, et lehtla tuleb. Hiljemalt järgmiseks kevadeks (noh, et kui meil juhtumisi läheb ilmaelu tagasi neljale aastaajale).

Aino

TALUTOIDUKARAVAN

saab alguse 21. augustil Harjumaalt Kuusalu OTTist. Talutootjate karavan rändab läbi Eesti toiduvõrgustike (22. augustil Rakvere OTT, õhtul Võrus Uma Mekk; 23. augustil Valga, õhtul Pärnumaa OTT; 24. augustil laht Lihulas, kell 17.00 jõutakse Liivale; 25. augustil Saaremaale Upa külla, kus toimub üle-eestiline Talupäev, põllumajanduslik minimeess ja Talust Taldrikuni õhtusöök. Ürituse täpse kava leiab eestiott.ee lehelt. Karavani juhib Eesti OTT tegevliige Emil Rutiku

Talutoidu karavan Liival 24. augustil

LAAT kl 17 – 19.45 Liiva turuväljakul.

Muhu ja Saare valla ning mandri tootjad pakuvad oma talu toodangut (OTT): suitsuliha, juustud, pirukad, aedviljad, käsitööõlled jm. Ärge kodus õhtust sööge, sest laadal on ka toitlustajad, kes pakuvad head ja paremat, mis valmistatud omakandi toorainest. Üritust korraldab Saaremaa Talupidajate Liit.

Head tootjad! Registreerige ennast laadale. Taluga seotud käsitöö on teretulnud! Info: www.saareott.ee Kontakt saareott@gmail.com või helistage Karenile 55511664.

Õhtusöök "Talust taldrikuni" algab kell 20.00, toitu valmistab MUHURITO (FB Muhurito) Liiva turuväljaku kõrval.

Menüü: suitsulest, soolakurk, koduleib, roheline salat, Muhu lambapraad, õunakook. Tervitusjook on hinna sees.

Hind 22 eurot, lapsed kuni 14. a - 12 eurot, alla 6 a tasuta.

Registreerige õhtusöögile www.saareott.ee

Sellest vaatest Liival on peagi saanud ajalugu.

Kalmer Saar

Kesselaiu arendamisest

Riigihalduse minister Janek Mägi kohtus Kesselaiul Muhi vallajuhtidega, vahendasid 30. juuni maakonnalehed. Kesselaiul elab rahvastikuregistri andmetel kuus inimest, suvel võib seal elada ligi 25 inimest. Aastatel 2011–17 on väikesaarte programmist toetatud 23 Saare maakonna projekti. Toetussumma on kokku enam kui 1,2 miljonit eurot, sellest on Muhi vald saanud üle 233 000 euro, mis kõik on suunatud Kesselaiu arendamiseks.

2012. aastal alustati Kesselaiu elektrivarustuse rajamise esimest etappi ja toetati päästepunkti rajamist ja varustamist. 2014. aastal toetati Kesselaani sadama sildumiskai rajamist ning 2016. aastal Kesselaiu abaja paadisilla rajamist. 2017. aastal toetati väikesaare elektrivarustuse rajamise teist etappi.

Kogum loodusrekordeid!

2013. aasta Postimehe Arteri jõulunumbris esitlesin oma 25 loodusrekordit. Seal oli igasugust põnevat: küll 134-aastane ebapärlikarp, küll 35 aastat puus püsinud hiireviu pesa, küll maailma ilusaim metsisemäng Majakivil, 7-kilomeetrine kõik kivist-kivist Juminda poolsaare läänerannas ehk Eesti pikim kividega rannalõik, Eesti pikim - 14 kilomeetrit pikk Neeruti-Porkuni oosistik jms väga erilist, kus midagi-kedagi rekordihõngulist kirjjas.

Nüüd olen tulnud mõtlele hakata sarnaseid loodusest leitud rekordeid koguma üle Eesti, mille lõpptulemuseks võiks olla kogumik „Meie loodusrekordid“. Seega, kellel on põnevaid loodusest leitud rekordeid, võiks need üles tähendada ja ära vormistada. Ühe rekordi täpne kirjeldus võiks olla 10 kuni 20 lauset pikk ja nii hea jutujooksuga, et võiks otse raamatusse panna. Rekordi nimi peaks kajastuma saadetava faili nimes, näiteks Majakivi_metsisemäng. Soovituslik on foto, kus rekordi nimi peaks samuti kajastuma faili nimes, näiteks Letipea_Ehalkivi. Ja kohustuslik on kaastöö autori nimi, kes läheb raamatusse kaasautorina.

Saadetavad loodusrekordid palun vormistada doc või docx failiformaadis ja saata need allakirjutatule aadressil: marek.vahula@online.ee. Kõik rekordid, mis on ka tegelikult rekordid, pääsevad raamatusse!

NB! Telefoni teel rekordeid vastu ei võeta!

Marek Vahula

Lasteraamatusoovitus

Hea Muhi lasteraamatusõber! Kevadel sai Hellamaa Oskari Urmasel valmis lasteraamatu „Silvia suveõhtu jutud“ kolmas osa. Õhtujuturaamatust leiab selgi korral lugusid ühe pere laste seiklustest vanaema juures Muhumaal. Lasteraamatu illustatsioonides peaks jaguma vaatamisrõõmu igale maitsele. Seal on pilte laste mererõõvimängudest, muhulaste käsitöösemetest, saare kaunist loodusest ja haldjatest. Siinkohal tuleb kiita Kuma kirjastust suurepärase pildikvaliteedi eest!

Tundub, et kolme mõnusalt loetava lasteraamatu kirjutamine on autoril kenasti õnnestunud. Raamatutes on lugusid hobuturismialust, loomaaia, muusikafestivalist, käsitöönäitusest, laulupeost, kalastamisest ja paljust muust. Autor tänab paljusid muhulasi, kes on nõu ja abiga raamatute valmimisele kaasa aidanud.

Tsitaat

“Kui tänane võimalik olev ja veel vaid giga-projektisüsteid najal vaakuv süsteem lõpuks päris kokku vajub, siis saab inimeste ellujäämise eelduseks veel solkimata elukeskkonna leidumine ja ellujäämise õpetuseks pärimuskultuur.” - Intervjuu Kaupo Vipiga: ma ei näe kahjuks võimalusi kursi muutumiseks Eestis ega mujal. - Objektiiv 23. mai 2017.

* Otsin **merega seotud asju** võrgud/ankrud/meremehe riided ja ka muud mööblit Viirelaiu Majakavahi külalistemajja Muhi külje alla. Kellel oleks ära anda või müüa midagi, mis saaks uue hingamise meie juures, siis helistage mulle 5454 2020, Priit.

Tehnoölevaatus

Teostame ka TRAKTORITE ülevaatus!

Tulekustuti taatlemine ja müük

Autode sipesu

Autoremont

Kere, veermiku ja mootori remont

Varuosade tellimine

Sildade reguleerimine

Rehvitööd

Kerevenituspink

Diagnostika

Klaaside vahetus

Muruniidukite ja trimmerite hoiustamine ning hooldus

52 737 75 – alan@collester.ee

Ehitusteenused

Üldehitustööd, kanalisatsioon- ja torutööd, elektritööd

Teehõõvli teenus

Ekskavaator-laaduri teenus

JCB 4CX + erinevad kaevekopad + hüdrovasar

Transport (kraana + kallur)

Minitraktori teenus

Avant 520 + erinevad agreaadid

Sõelutud mulla, killustiku, liiva, paekivi ja raudkivi müük

Haagiste rent

50 675 02 –

paavo@collester.ee

Asume Soonda külas

vanas laudakompleksis.

- Küttepuud:
- 3-meetrised koos koju toomisega 20 eur/ruum. Halupuud erinevas pikkuses, vastavalt tellija soovile. Võimalik tellida ka konteinerisse laotud küttepuud. Pakume kompleksiga küttepuude saagimis- ja lõhkumisteenust
- Saematerjal:
- Müüme kuiva saematerjali. Servamata lepa, haava, tamme, pärna, saare ja jalaka planku ning lauda. Aialatid männist ja haavast pikkus 3 meetrit. Aiapostid tammest, erinevad pikkused. Toodame vastavalt tellija soovile punn- ja põrandalauda erinevatest puuliikidest. Võimalik tellida poolpalgi mooduleid kuuride ja saunade ehituseks.
- Tehnika:
- Roomikekskavaator, kopplaadur, minilaadur, kallur-furgoon ja metsaveoautod ja palju erinevat põllumajandus ning metsatehnikat.
- Meie masinaparki on lisandunud kaks uut masinat. Minilaadur Avant, mis mahub igale tööplatsile, võimalik kasutada ka siseruumides ning kahjustab pinnast minimaalselt. Masinal on palju erinevaid töövahendeid. Kevadiseks metsseakahjustuste tasandamiseks on parim tööriist masinale paigaldatav vedrupiidega raudreha ning tasandusrest.
- Masina rendihind 22.-/h.
- Pinnase- ja kannufrees, millega on kiirelt ja efektiivselt võimalik võsastunud või ebatasasane maa muuta murutraktoriga niidetavaks alaks. Seade sobib ka kitsaste külavaheteede freesimiseks ja tasandamiseks. Meetrise läbimõõduga tammekännu pinnasega tasaseks freesimisele kulub 5 minutit, purustab ka juured 20 cm sügavusel pinnases. Hind kujuneb vastavalt töömahule.
- Haljastus:
- Müüme huumuserikast sõelutud mulda haljastuseks. 10 eur / tonn
- Sõelutud muld täiteks (sisaldab kuni 1,2 cm läbimõõduga kivi) 5 eur / tonn
- Hobusesõnniku ja turbaga segatud kasvumuld 25 eur / tonn
- Tänavakivi müük ja paigaldus, kivi hind alates (5.- m²)
- Erineva fraktsiooniga killustikud, liiv ja kruus ning graniitkillustik.
- Teede ja platside ehituseks freesasfalt.
- Teostame:
- Settekaevude tühjendust, teede väljakute ja aedade ehitust.
- Rohkem infot: www.muhavarahaldus.ee
- Info ja tellimine:
- 50 97 679 või 53 00 25 20.

Lugupeetud muhulased ja suvemuhulased!

Olete kõik oodatud **16. augustil (neljapäeval) kell 12**

Liiva Raamatukogu kirjandusüritusele

Muhu kirjamees ja keskkooli asutaja Vassili Randmets (1900 – 1984).

Käsitöölise pärandit tutvustab **Eda Maripuu**.

Palume sõna võtta V. Randmetsa tundnud või temaga kohtunud inimestel, kes ta elu ja ettevõtmisi mäletavad või neist kuulnud on, samuti keskkooli vilistlastel ja kõigil, kel Muhu pärand südamelelähedane.

30. augustini Muhu Kunstitalu sepikojas avatud sümpoosiumi näitus.

Soovid osta - müüa kinnisvara või vajad hüva nõu?

Võta ühendust: **Lauri Kolk**

Tel: +372 5191 2950,

lauri@adrem.ee

www.adrem.ee

Kõige ülevaatlikum info Muhumaa kinnisvarast! Adrem Kinnisvara tegutseb Saare maakonna kinnisvaraga juba aastast 2002!

Kaks pakiautomaati

Omniva paigaldas Liivale tanklapoe juurde pakiautomaadi. Teine, DPD-pakiautomaat asub Liiva Konsumi juures.

Kirikuteated

EELK Muhu Katariina kogudus

Pühapäeval, **12. augustil kl 14** jumalateenistus armulauaga Muhu Katariina kirikus. Teenivad praost Anti Toplaan ja õpetaja Hannes Nelis.

Pühapäeval, **26. augustil kl 14** jumalateenistus armulauaga Muhu Hooldekeskuses. Teenib õp. H. Nelis.

Koguduse hooldajaõpetaja

Hannes Nelis, tel 529 1881

hannes.nelis@eelk.ee

EAÕK

Rinsi Jumalaema Kaasani pühakuju kogudus

Laupäeval, 18. augustil kl 10 jumalik liturgia.

Hellamaa Peetruse ja Pauluse kogudus

Pühapäeval, 19. augustil kl 10 jumalik liturgia.

Teenib preester Toivo Treima, tel 5635 0051; toivo@eoc.ee

Muhu käsitööselti Oad ja Eed näitus

"Muhu naine oo kut lill..."

2017 ja 2018 valminud põlledest ja tanudest avatud nädalalõppudel

R - P kl 11-16

3.-5. augustil

10.-12. augustil

käsitööselti ruumides (endine kohvik "Koek ja Moes").

Muhu Arvutivõlur OÜ
Pakun arvutite parandus- ja hooldustöid, IT taristute paigaldust ning arvutite ehitamist vastavalt kasutaja vajadustele.

arvutivolur@protonmail.com
5822 7584

8. augustil kl 20

Hellamaa laululaval

(halva ilmaga Muhu Põhikooli saalis)

näitetrupilt "Orezare"

"Vanameeste suvi"

Pääse 5 eurot.

Hoovikohvikute päev Orissaares **11. augustil** kl 11-16.

Ehitusmehed/kiviaiameistrid ootavad tööpakumisi. Kõik ettepanekud oodatud!

Tel.: 54 61 6512.

Muhu turismiinfopunkt on Liival avatud 19. augustini iga päev 10-18.

Mihklikuu juubilarid ja sünnipäevalapsed

Paula Tarvis	102 (2.9)
Endel Jõesalu	95 (22.9)
Petronia Kõrv	92 (28.9)
Laine Pallas	91 (6.9)
Salme Maripuu	88 (16.9)
Heljo Nikkel	86 (30.9)
Helju Vaga	85 (10.9)
Ilmar Vorms	85 (29.9)
Elve Palu	85 (30.9)
Helvi Maripuu	84 (8.9)
Helju Auväart	84 (19.9)
Johannes Sugul	83 (18.9)
Veljo Menind	83 (20.9)
Maie Schmuul	83 (25.9)
Heimar Keinast	82 (18.9)

Estella Viik	81 (14.9)
Aima Tuust	75 (24.9)
Liivi Eerand	75 (25.9)
Tiia Grasmann	70 (19.9)
Õie Kingsep	70 (22.9)
Iivi Naaber	60 (5.9)
Margus Rand	60 (15.9)

Palju õnne!

Märkus: kes ei soovi oma sünnipäeva avaldada, palume sellest märku anda vähemalt kaks kuud enne, kuna Muhulane avaldab igas numbris mitte algava, vaid järgmise kuu sünnipäevalapsed. **NB!** Uute nimekirjadega seoses palun kontrollige üle, kas kõik toimib teie kunagiste soovide järgi.

Koguva Kunstitalis on müügil itaalia/taani fotograafi **Luca Berti** fotoraamat **"Ühe itaallase Eestimaa"**, kus suur osa valitud piltidest on Muhu inimestest. Tulge vaatama ja ostma! Raamatu hind on 25 eurot. Kuni 15. septembrini saab seal näha ka näitust "Muhu kunstis".

Laupäeval, 11. augustil

10:00	Hellamaa laululaval Eesti saarte pärimuspäevade avamine
11:00	Avatud Käsitööselti Oad ja Eed õpitoad Muhu Põhikoolis: maalimine, tikkimine, kudumine - info ja registreerimine: 552 0400 (IV)
16:00	Külalisi ootavad: Pireti Pätikamber ja Muhu Muster salong (Liival, Lasteaia majas) ja Pottery Savikoda (Tuul Resto õuel)
11:00	Liiva Kaubahoovis, käsitööselti ruumides avatud näitus "Muhu naine oo kut lill"
16:00	

Rentsert-Simman "Saare naine"

Hellamaa laululaval
Esinevad: saarte esindajad ja esinejad
Avatud saarte käsitöö ja omatoodangu laot
Tantsuks mängib
AUDRU JÕELAEVANDUSE PUNT

11:00	Peremärgi valmistamise õpituba
14:00	Muhu Muuseumis
13:00	Villatöö õpituba Muhu Muuseumis
16:00	

Pühapäeval, 12. augustil

11:00	Hellamaa külakeskuses
12:30	Eesti saarte esindajate vestlusring juhib Laine Tarvis
11:00	Liiva Kaubahoovis näitus "Muhu naine oo kut lill"
16:00	kell 12 - 14 näitusel olevate tanude kohta jagab infot ja vastab küsimustele Muhu Muuseumi varahoidja Mai Meriste
11:00	Külatajaid ootavad Muhumaa aiad:
16:00	Jüri - Jaani Talustudio (Lõetsa küla, 510 2183) Portselaniaed (Uisu talu, Levalõppe küla, 503 4127) Saarikü Sireliaed (Viira küla, 520 6030)
	NB! Külästustootes 5€ inimene
13:00	Hellamaa külakeskuses Eesti saarte pärimuspäevade lõpetamine

Septembri Muhulase materjalid on teretulnud **1. septembri** õhtuni.

Toimetab Anu Pallas,
tel: 52 28 929, e-post: muhulane@muhu.ee
Muhulane ilmub kord kuus.
Internetis www.muhu.ee
Trükinud Saaremaa Trükikoda 500 eks.
Hind 30 eurosent

IN MEMORIAM

Meie hulgast lahkusid

29. juunil 57-aastane **Arvet Riik**.

29. juulil 71-aastane **Endel Lend**.

Tunneme kaasa omastele!

